

СОЦИАЛНАТА ИЗОЛАЦИЯ И СОЦИАЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ - НОВИ СОЦИАЛНИ ПРОЦЕСИ

Както се установява в цитираните документи, когато се говори за социална политика, едновременно с бедността все по-широко в употре-

ба навлиза и понятието "социална изолация" (social exclusion). Това е сравнително ново понятие в социалните изследвания и политическите дебати. Съществуват мнения, че социалната изолация отразява френските традиции, френския модел в отношението "граждани - общество". В действителност социалната изолация като понятие възниква във Франция през 70-те години на XX век. В страните с англосаксонски либерални традиции, при които зависимостта (връзката) между лицата и обществото се приема по-скоро като въпрос на свободен избор, отколкото като "социален договор", социалната изолация се смята за трудна за разбиране и обхващане.

В допълнение към тези различия съществуват и чисто семантични трудности при употребата на този термин. В много европейски езици "social exclusion" е по-скоро непреводимо и ако трябва точно да се преведе, би означавало "социално отхвърляне" или "социално изключване"².

Използвано във френския смисъл, понятието за социалната изолация на първо място засяга хората, които са незащитени от системата за социално осигуряване, или "новите бедни" - хората, живеещи в нищета и мизерия и също имащи социални проблеми. От началото на 90-те години на миналия век тази група - т.нар. социално изолирани - бяха категоризирани като население, живеещо в условията на "голяма социална изолация". Прилагателните "голяма" или "крайна" се използват най-често за разграничаване на неподходящите за работа лица от безработните лица. В политическите дебати терминът "социално отхвърлени (или изолирани) лица" без всякакви квалифициращи прилагателни беше използван най-вече за лица в трудоспособна възраст, изключени от пазара на труда.

В началото на 90-те години на XX век се установява, че в социалните изследвания се използват над 20 понятия за описание на феномена "социална изолация/отхвърляне". До средата на същото десетилетие политиките свързваха това понятие с промените в икономиката и тяхното отражение върху социалните и демографските структури на населението. Някои изследователи твърдяха, че съществуват нови форми на бедност, които засягат не само онези, които продължително време са на социалното дъно, но също и

² Авторът използва в статията термина "социална изолация" поради по-честата му употреба в редица български официални документи, превод от английски и френски език, но смята, че терминът "социално отхвърляне" по-точно отразява смисъла и съдържанието на този процес.